

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Förlängda möjligheter för migrationsdomstolarna att överlämna mål

(Ert diarienummer Ju2018/05347/DOM)

Migrationsverket ställer sig positivt till förslagen i promemorian och önskar framhålla följande.

Det är av yttersta vikt att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen får reella möjligheter att hålla handläggningstiderna på en rimlig nivå genom att den samlade kapaciteten hos alla förvaltningsdomstolar utnyttjas. Detta förutsätter dock att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen i möjligaste mån använder sig av lagstiftningen som möjliggör överlämnande av mål till andra förvaltningsdomstolar. En lägre kapacitet hos migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen att avgöra asylmål får till följd högre samhällskostnader och en längre väntan för de sökande på beslut. Migrationsverket vill därför med eftertryck erinra om att möjligheten att överlämna mål bör utnyttjas i större omfattning än vad som faktiskt skett sedan lagstiftningens ikraftträdande.

Migrationsverket har ett tydligt regeringsuppdrag att arbeta för att tiden från ansökan till beslut och vistelsetiderna i mottagningssystemet inklusive tiden från beslut till bosättning och återvändande ska vara så kort som möjligt.¹

Migrationsdomstolarna har under flera års tid haft en hög balansnivå av öppna överlämnade migrationsärenden för prövning och den balansnivån väntas vara fortsatt hög under de kommande åren. Enligt Migrationsverkets majprognos i år beräknas antalet inskrivna i asylmottagningen med ett öppet överklagande i migrationsdomstol minska från cirka 19 500 vid årets början till cirka 14 500 vid årets slut. Därefter beräknas antalet minska till cirka 10 000 i slutet av nästa år för att sedan ligga kvar på ungefär samma nivå 2021 och 2022. Beräkningarna utgår från tillgängliga förvaltningsmedel

¹ Se regeringsbeslut den 14 mars 2019 om ändring av regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Migrationsverket.

såväl för Migrationsverket som för Domstolsverket och migrationsdomstolarna 2019-2022. I majprognosen framgick också hur förstärkningen av Domstolsverkets anslag 1:4 med cirka 200 miljoner kronor för 2019 väntas leda till väsentligt lägre mottagningskostnader under prognosperioden. Detta då en högre kapacitet att avgöra asylmål i domstol bidrar till kortare vistelse-tider och en snabbare minskning av antalet inskrivna i mottagningen.

I detta sammanhang kan tilläggas att balansen av öppna asylmål hos de fyra migrationsdomstolarna är ojämnt fördelad. Migrationsdomstolen i Göteborg har exempelvis mer än hälften av den sammantagna balansen av öppna asylmål. Enligt Domstolsverkets majprognos i år når migrationsdomstolarna i Stockholm och Luleå sannolikt en arbetande balans under året. Med hänsyn till det relativt låga antal nya överlämnade asylärenden har dessa domstolar utrymme att hantera större volymer med nuvarande och bibehållen bemanning. Det finns således sannolikt utrymme att även bistå i arbetet med balansen vid migrationsdomstolen i Göteborg. Migrationsdomstolen i Malmö når sannolikt en arbetande balans under 2020 och kommer då att kunna ta emot större volymer av asylöverklagandena än vad som bedöms överlämnas med bibehållen bemanning. Däremot om migrationsdomstolen i Göteborg på egen hand ska hantera hela sin balans av öppna asylmål kommer det att ta betydligt längre tid och balansen kommer sannolikt inte att vara nere på en arbetande balans under 2020.

En snabbare handläggning hos domstolarna är en avgörande faktor för målet att vistelsetiderna i mottagningssystemet inklusive tiden från beslut till återvändande ska vara så kort som möjligt. Detta inte minst av hänsyn till de sökande. En längre handläggningstid hos domstolarna innebär flera svårigheter utöver den uppenbara – en längre väntan för de enskilda på beslut. En annan betydande följd är att ju längre tid går ökar komplexiteten i ärendena, vilket i sig är kostnadsdrivande. Överlämnande av mål från migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen till andra förvaltningsdomstolar är en beaktansvärd förutsättning för att öka resurserna hos domstolarna att avgöra migrationsmål och därmed öka målavgörandet, vilket lyfts fram i Domstolsverkets majprognos.

Även om Migrationsverket i framtiden skulle överväga att vidta åtgärder som kan påverka antalet överlämnade asylärenden till respektive migrationsdomstol, är en fortsatt möjlighet för domstolarna att överlämna mål ett viktigt verktyg för att jämna ut eventuella ojämna ärendeinflöden och ärendebalanser för att uppnå en högre nyttjandegrad av resurserna. Som redogjorts för ovan är en högre kapacitet hos domstolarna förknippad med lägre sammantagna mottagningskostnader.

Efter flertalet dialoger med såväl Domstolsverket som migrationsdomstolarna där frågan lyfts har domstolarna inte använt sig av möjligheten att överlämna ärenden i en större omfattning. Detta påverkar såväl det offentliga med ökade samhällskostnader som följd, samt de sökande med långa väntetider. Migrationsverket vill därför påtala nödvändigheten av att denna möjlighet utnyttjas i möjligaste mån.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av den särskilda rådgivaren Anna Atanasova Andersson. I handläggningen har också deltagit rättschefen Fredrik Beijer, enhetschefen Åsa Nyblom Lööv, verksjuristen Louise Samuelsson, verksamhetsexperten Peter Thulin och verksamhetsanalytikern Jukka Törrö.

Mikael Ribbenvik